

כאמור בפרק הקודם, שורש הרצון להעניק נעוץ ברצון לצמיחה אישית. האדם מעוניין לגדול, להעצים את אישיותו וכוחותיו, ולהביאם לידי ביטוי.

שני תנאים לתחושת צמיחה

כאברכים בני תורה, הנטועים מגיל ילדות בבית המדרש, מוקד הכח שלנו הוא התורה הקדושה. עליה גדלנו ואותה ינקנו, ובה אנחנו מעוניינים לבטא את עיקר הצמיחה שלנו. משום כך, חובה עלינו להתבונן בדרכים לעשות זאת.

כיצד אדם חש שהוא צומח, כיצד הוא מרגיש שהאישיות שלו מתפתחת? כשהוא רואה שהוא מתקדם בתחום מסוים שהוא מאמין בחשיבותו.

כלומר: הסיפוק הפנימי ותחושת הצמיחה בנויים על כך שאדם מאמין שתחום פלוני הוא חשוב, ועל כך שהוא רואה את הצלחתו והתקדמותו בתחום. אבל אם הוא מאמין שדבר פלוני הוא חשוב אבל הוא לא צומח בו, או אם הוא צומח בתחום מסוים אבל אינו רואה בו שום חשיבות – הוא לא יחוש סיפוק והתפתחות.

האם שני תנאים אלו קיימים אצלנו? אלו שתי נקודות שיש לברר: א. האם אנחנו חשים שלימוד תורה הוא סוג של עשייה והתקדמות. ב. במידה שנניח שכן – עדיין יש לבדוק האם אנחנו מחוברים ומאמינים בכל ליבנו בערך הגדול שיש בהתקדמות הזו.

לימוד ככולל - האם מהווה התקדמות?

לכאורה יש לומר שהנקודה השניה ברורה יותר מהראשונה.

אין אחד מאיתנו שאינו מכיר בערך העצום של לימוד התורה. ולא רק באמונה גרידא, אלא גם באופן מוחשי. כולנו מעריכים מאוד אדם המקדיש את חייו ללימוד ולומד בהתמדה מבוקר עד ערב. גדולי התורה נוחלים אצלנו כבוד מלכים רק בזכות העובדה הזו, שהם מחוברים לתורה ומקדישים לה את כל עיתותיהם. כל אחד מאיתנו היה שמח מאוד לזכות באיזה שפע אור אלוקי, שיצמיד אותו לסטנדרט באהבה מבוקר עד ערב. הלוואי.

אם כן, אנחנו בהחלט מאמינים בערך של לימוד התורה, ואף מחוברים לו בליבנו פנימה. בכך אין ספק.

אבל הנקודה הראשונה היא המורכבת יותר.

האם אנחנו חשים שהלימוד שלנו הוא סוג של עשייה והתקדמות? האם לפי הרגשתנו לימוד התורה הוא התקדמות מעשית לאן שהוא, כאן בעולם הזה?

לכאורה לא.

התחושה הטבעית היא שמה שהיה הוא שיהיה. אנחנו לא יוצרים, לא הופכים את העולם, לא מזיזים דברים. אנחנו עוסקים "רק" בלימוד. מבררים שוב ושוב סוגיות בש"ס, אונס בגיטין ופתח פתוח, חזקת ג' שנים ועדים וזממין. לומדים שוב ושוב את אותם נושאים הלכתיים - שבת נדה ובשר בחלב. מה יצא מזה?

סגרנו את הגמרא בסוף היום. למי תרמנו ומה עשינו? מה הוסיף היום הזה על היום הקודם, ומה יוסיף מחר על היום?

אין ספק, קיימנו מצות תלמוד תורה בכל מילה שהוצאנו מפינו. שכרינו מובטח בשמים: "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו". אבל מה עשינו כאן, בעולמנו או? לאן התקדמנו?

בשער השני של הספר הארכנו לבאר את תכליתו של לימוד התורה והתוצאות שהוא מביא כאן בעולם הזה: נתינת צידוק לעצם קיומו של העולם, והשפעה על כל הכלל להיות עם יהודי, עם שמחובר לקב"ה. כל אלה דברים נכונים המסבירים את החשיבות של לימוד התורה, וזה מהווה תשובה לשאלה השניה – כיצד מגיעים להכרת הערך במעשינו.

אבל השאלה הראשונה היא הקשה יותר: כיצד ניתן להרגיש עשייה והתקדמות, כאשר עוסקים בלימוד במשך עשרות שנים ללא חידוש מיוחד? מה עשיתי ביום ככולל, משהו שלא עשיתי אתמול ולא אעשה מחר?

מה היה קורה אם לא הייתי מגיע היום לכולל? היה חסר משהו למישהו?

ניגש אלי פעם אברך מוכשר וסיפר שהוא מצוי כרגע באמצע מהלך של חיפוש עצמי. לדבריו, אחת הנקודות ששברו אותו היתה, שקרה פעם שהוא החסיר שבוע ככולל, וכשהוא הגיע לכולל בתחילת השבוע שאחריו הוא פשוט השלים את הכל בתוך יומיים. כתוצאה מכך הוא התעורר לחשוב: רגע, ומה קורה כשאני לא מחסיר? אני בעצם לא עושה כלום! הנה, כל מה שהתקדמו כאן בשבוע אני משלים כהרף עין! לאן אני מתקדם כשאני כן מגיע וממלא את הסדרים כראוי?

כל עוד התחושה היא שאין התקדמות ואין יצירה מחודשת, אלא רק קיום מצוה החוזר על עצמו לאורך ימים ושנים – זו בעיה.

בזאת נעסוק בפרקים הבאים בעז"ה.

הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל אב"ד קוממיות מעיד בהספדו על מרן החזון איש זיע"א ששמע מפיו הגדרה מופלאה שכל התיישבות שאיננה על פי התורה הרי היא כמו תינוק ערל שעדיין לא עשו לו "יודישען".

(נאמר ככולל חזון איש והובא ב"דגלנו", וזה מתאים עם הדברים החמורים ששמענו השבוע מאחד מרבני העיר שליט"א על היוזמה הטמאה להפוך את רמה ה' לשכונה חילונית ע"י הטרנספור והגירוש של 800 הרוכשים החרדים)

חז"ל תולים הבדלה בדעת, ובדורנו, שהטוב כ"כ מעורב ברע, צריכים דעת גדולה לעשות הבדלה, והדעת הזאת ראינו אצל מרן החזון"א זצ"ל כמה הי' שמח בעלית שומרי תורה אחרי המלחמה ואמר לי פעם: רואים שהש"י רוצה שיבואו יהודים חרדים לארה"ק, ונאנח ואמר אילו זכינו וכו'" (דהיינו שהכל הי' בא ע"י מלך המשיח) (אמנם נשמר אפילו מפליטת פה. מביטויים המצלצלים כמו קבוץ גלויות, אתחלתא דגאולה וכו') וראיתי איך הביע שביעת רצונו. פעם אמר לי כמו שלא נותנים שם לתינוק קודם הברית מילה, הנקרא "יודישען", כן אין לנו לתת שם למתרחש בזמן האחרון באר"י. כ"ז שלא עשינו ה"יודישען" על זה.

בזמן שקמה השערוריה מהחנוך במעברות העולים* והאיום של גיוס נשים הייתי נוכח בחדרו כשאחד מארה"ב שאל אותי, לפני זמן אמר לי הרבי שצריכים לבא להתישב באר"י, האם היום ג"כ המצוה, חשב קצת זמן, ואח"כ אמר: "לא בא שני בזה כמו אז כן עתה צריכים לבא לאר"י". כמה צער ראיתי על פניו בשעת השאלה, שכוונת השאלה היתה האם המצב באר"י בעיני דת הוא כפי המבואר ברמב"ם ז"ל הלכות דעות (פ"ו הל"א), שאז לא חלה מצוות ישוב אר"י, שזה יסוד ישיבתנו באר"י, והנה הוא הכריע שהמצווה עוד בתוקפה. ובגזירת שרות לאומי, מלבד מה שסבל מעצם הגזירה, כאב לו שהגזירה זו תבטל ח"ו מצוות ישוב ארץ ישראל על יסוד דברי הרמב"ם ז"ל בסוף הל"א הנ"ל, וזוכר אני שישבתי אצלו פעם וגנח על המצב בדת והתחזק ואמר לי, "לא מכריחים אותנו". ומנה כל החוקים השייכים לדת, וברר, שיכולים עוד להכריע שלא מכריחים אותנו, והכל כדי שמצוות ישוב אר"י תהי' חלה עלינו גם כיום, ואם אומרים הבריות שע"י גזירת שרות לאומי נחלה והלך לעולמו יש בזה ענין יותר עמוק, שע"י הגזירה הזו מוכרחים לפסוק שאין מצוות ישוב אר"י נוהגת בזמן גזירה כזו. (אם לא שנלחם בפועל נגד הגזירה). וזה הי' לו מר ממות, ועל כן הסתלק למעלה, ויתן השי"ת שיפעול למעלה לביטול הגזירה וכמו שבהיותו אתנו האיר אותנו בהלכה כן למעלה ימליץ בעדנו שההלכה תהי' שמצוות ישוב אר"י לא תפסק לנו והגזירה תבטל.

אמנם אנחנו צריכים לתת כח בפמליה של מעלה והנתינות כח לבטול הגזירה הוא להוסיף בצניעות ומרן החזון"א זצ"ל אמר פעם, שכל היראת שמים של האשה נכר בכסוי השער, כפי הכסוי שלה, יר"ש שלה.